

Riksdagens snabbprotokoll

2023/24:138

Tisdagen den 25 juni

Kl. 10.00–10.55

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.00 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 10.02.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 10.02.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.02 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att förlänga ajourneringen till kl. 10.07.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 10.07.

§ 1 Återrapportering från informellt möte mellan Europeiska rådets medlemmar den 17 juni

Anf. 1 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Av rätt uppenbara skäl kommer återrapporten denna gång inte att vara så lång som den brukar vara.

Europeiska rådet träffades alltså i måndags i förra veckan för en informell diskussion om resultatet av valen till EU-parlamentet och de olika ledande befattningar inom EU:s institutioner som ska tillsättas när en ny mandatperiod nu börjar.

Mötet inleddes med två korta inlägg av Europaparlamentets talman Roberta Metsola och kommissionens ordförande Ursula von der Leyen. Därefter blev det ganska långa och ofta avbrutna diskussioner utan någon tydlig slutsats. Det var i och för sig heller inte formellt möjligt på ett informellt möte, trots ivriga rykten i medierna om olika namn och positioner som skulle

kunna ha nått i vart fall ett slags de facto-överenskommelse. Men så blev alltså inte fallet.

Däremot blev det tillfälle att markera olika ingångsvärden och förväntningar på den fortsatta processen och det beslut om de ledande jobben som förhoppningsvis skulle kunna fattas vid mötet i slutet av den här veckan. Nästa möte i Europeiska rådet är, som bekant, på torsdag och fredag.

Jag betonade vid mötet dels vikten av att EU visar handlingskraft och snabbt fattar besluten om det nya ledarskiktet för de olika institutionerna, dels de ingångsvärden som också förankrades i riksdagen inför mötet, politisk och geografisk balans, balans mellan män och kvinnor samt inte minst väl respekterade och erfarna ledare som dessutom, nota bene, kan samarbeta bra med varandra.

Om bara några timmar ska jag åter besöka EU-nämnden, och vi kommer att träffas igen för att förankra regeringens uppfattning inför det fortsatta arbetet på toppmötet på torsdag och fredag. Det är då min förhoppning att vi den här gången kan nå en överenskommelse. Jag kan dock inte utfärda några garantier för detta, men de samtal jag har haft under den gångna veckan med andra stats- och regeringschefer antyder att fler ser precis det behovet. Som jag har sagt tidigare är EU:s handlingskraft och beslutsförmåga viktigt också för välståndet och säkerheten både i Europa och i Sverige.

Med det avslutar jag åtterrapporteringen.

Anf. 2 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Den betydande samstämmighet som statsministern kände inför det informella toppmötet visade sig inte vara så betydande. Trots att många bedömare hade sagt att uppgörelsen om toppjobben skulle bli en enkel historia verkade det inför mötet i Europeiska rådet den här veckan bli lite mer komplicerat. Inte minst verkar det nu vara statsministerns egen partigrupp EPP som har slängt in lite grus i maskineriet med förslaget om att dela upp mandatperioden för ordföranden i Europeiska rådet.

Jag vill upprepa det jag sa på samrådet senast. Vi socialdemokrater ser behovet av en bra och snabb process, och vi har varit beredda att medverka till detta i

förra veckan och kommer att göra det inför kommande toppmöte.

Vid det informella toppmötet ansåg statsministern att det inte fanns något behov av att återkomma till EU-nämnden, som ni kallat samman till klockan 17.00 på måndagen, för att få mandat att förhandla namn. Enligt statsministerns egen utsago på samrådet var det detta som det kunde finnas behov av under det informella toppmötet. EU-nämnden var redo men blev aldrig ianspråktagen under kvällen.

Hur förhöll sig statsministern till de diskussioner som fördes angående namn och fördelning av mandatperioder under det informella toppmötet? Vad var den svenska positionen?

Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det fanns många förhoppningar. Jag tror att det var många som delade förhoppningen att vi skulle nå faktisk, om än inte formell, enighet redan i förra veckan. Det fanns inga garantier för detta. Det sa jag också på EU-nämndens möte. Ingen kan veta, och därför bad jag EU-nämnden att vara beredd på att fatta beslut, men det fanns inga beslut att fatta. Det kanske var som en del sa, att det var lite *för* enkelt; fullt så enkelt skulle det inte vara.

Det är en helt felaktig beskrivning att säga att det var EPP – den partigrupp som Moderaterna, Kristdemokraterna, CDU och andra tillhör – som kastade in grus i maskineriet. Det är en helt felaktig beskrivning. Jag var där.

Det som hände var att det fanns en förväntan från en del att ordföranderollen i Europeiska rådet skulle formaliseras till fem år i stället för de två och ett halvt år som står i fördraget. Det var det som hände.

Det finns nästan en praxis att man förlänger. EPP var inte berett – i varje fall inte då – att gå med på att formalisera detta i förväg, lika lite som någon föreslog att man skulle formalisera talmanspositionen i parlamentet. Den frågan får Matilda Ernkrans ta med sin egen partigrupp i Europa med Stefan Löfven som ordförande. Jag vet inte exakt hur diskussionerna har förts inom den socialdemokratiska gruppen.

Kontentan var att det inte fanns några beslut att fatta på kvällen. Det blev klart och tydligt. Därför valde jag att inte heller be nämnden att vara med och fatta beslut eftersom det inte hade varit meningsfullt. Det var uppenbart att det inte rådde beslutsfäihighet – inte ens för ett informellt beslut.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret.

Statsministern brukar säga att det är sakinnehållet som ska styra politiska samarbeten, men statsministern vet naturligtvis att även personfrågor kräver en politisk majoritet. Det är en majoritet som i det här fallet kan luta mot mitten eller längre högerut.

Jag vill, precis som statsministern, ha en uppgörelse som är väl förankrad och som kan accepteras av parlamentet. Men att göra alla nöjda verkar vara svårt. Nu tillhör statsministern den största partigruppen EPP,

och det är en partigrupp som bevisligen drar åt lite olika håll. Hur samstämmig är man i EPP när det gäller synen på vem man ska samarbeta med och vem som ska leda EU:s arbete den kommande mandatperioden?

Anf. 5 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! På den punkten kan jag vara glasklar. Den partigrupp som jag tillhör framförde med entydighet att vi även i fortsättningen vill se Ursula von der Leyen som ordförande i EU-kommissionen. Det är ett tydligare besked än jag har hört någon socialdemokrat i något sammanhang säga.

Vi tycker att hon har gjort ett utomordentligt bra jobb. I en mycket svår tid har hon samlat Europa. Om det finns tveksamheter hos Socialdemokraterna om att ha henne som ordförande, så tala ur skägget och berätta.

Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Frågan om namn är i och för sig intressant, men jag tänkte i stället ställa en liten fråga om den sakpolitiska inriktningen.

Unionen missade tyvärr en historisk chans under parlamentets förra mandatperiod att på allvar göra upp om den irreguljära migrationen. Den migrationspakt man beslutade om för unionen några steg i rätt riktning för vissa aspekter, men för unionen i helt fel riktning i fråga om några andra.

Människosmugglarnas affärsmodell är fortfarande intakt, vilket är fullständigt uppenbart. En mer ansvarstagande politik här hemma gör att vi inte ser så mycket av detta just nu, men andra länder ser betydligt mer.

Ursula von der Leyen, som statsministern själv nämnde i sitt anförande, har sökt ett mandat för att fortsätta som kommissionens ordförande. Ett löfte som hon avgav innan valet var att gå vidare med förslaget att utstationera hela asylprocessen till säkra tredjeländer. Det var något som hon gick till val på. Det är ett förslag som vi har diskuterat tidigare i kammaren och som vi naturligtvis stöder varmt.

Har det förts några diskussioner angående den sakpolitik, till exempel i den här frågan, som den nya kommissionen ska driva?

Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag vill inte vara formalist, men nu är det alltså en återrapportering om vad som skedde på ett informellt rådsmöte för att diskutera toppjobben. Det var det som diskuterades.

Jag diskuterar gärna europeisk migrationspolitik, strategiska agendan och alla andra saker, men det var inte det som skedde, och det är inte vad jag är här för att återrapportera.

Jag tycker att Ursula von der Leyen har gjort en mycket stor insats genom att också vara den som har lotsat igenom ett mycket omfattande lagstiftningspaket om migrationspolitiken. Är man inte nöjd med det kan man naturligtvis rösta emot henne, men min partigrupp, i den mån vi ska diskutera även det ämnet, står

alltså bakom henne. Men det är inte därför jag är här nu, utan jag är här för att diskutera vad som skedde på själva mötet.

Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag har inga ytterligare frågor.

Anf. 9 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Jag tror att vi alla undrar när det här kommer att bli klart, om det blir klart nu till helgen eller senare.

Jag förstår också att partigrupper som har blivit större vill ha en större del av kakan och samtidigt att grupper som har minskat i storlek vill behålla sitt inflytande. Valet har ju rört om en del, inte på ett positivt sätt förutom att vänstergruppen ökade något.

Jag tänker upprepa det som jag sa på samrådet inför det informella mötet:

EU behöver en kommission och en ordförande som fortsätter med en aktiv klimatpolitik och som också skärper klimatmålen.

EU behöver en högsta representant som vågar ta i med hårdhandskarna mot Ryssland och som också vågar införa sanktioner mot Israel för att få stopp på krigsföringen i Gaza.

De som får EU:s toppositioner måste stänga dörren för de högerextrema och inte svänga politiken åt det hållet. Det är också viktigt att toppositionerna fördelas på ett jämnt sätt.

Jag tycker att det är lite besvärande att statsministern träffar övriga stats- och regeringschefer för att diskutera namn men att det enda namn som statsministern nämnt för EU-nämnden är förslaget till kommissionens ordförande. Först när det finns ett färdigt förslag är statsministern beredd att prata namn med EU-nämnden, och då menar jag att det är för sent.

Därför kan jag redan nu meddela att Vänsterpartiet är tveksamt till att godkänna ett förslag som innebär omval av sittande ordförande för kommissionen. Vi kommer definitivt inte att godkänna ett förslag som för EU mot mindre klimatarbete och mer främlingsfientlighet.

Jag vill faktiskt fråga statsministern rakt ut: Vilka namn är det som diskuteras, och vilka grupper har nominerat dem? Det finns vissa rykten i medierna, men jag vill gärna höra det från statsministern.

Anf. 10 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det här är formellt viktigt. Regeringen söker alltså ett mandat av EU-nämnden när vi vet vart det här är på väg någonstans och det är meningsfullt att söka ett exakt mandat. Det är viktigt.

Där är vi inte än, och därför har regeringen ännu ingen ståndpunkt i den här frågan. Den kommer att skapas, självklart, och jag hoppas att den kommer att skapas inför mötet torsdag och fredag. Det är inget konstigt i sig.

Det är heller inte konstigt vilka namn som diskuteras oftast. De tre namn som har nämnts oftast och mest

är Ursula von der Leyen som kommissionsordförande, António Costa som rådsordförande och Kaja Kallas som hög representant. Det är ingen hemlighet. Det nämns också andra namn, och det är heller ingen hemlighet.

De här förs fram i olika partikonstellationer och nationskonstellationer. Det är ingenting konstigt, och det är inte konstigt att olika länder och olika partigrupper drar åt lite olika håll. Det har hänt i varje situation. Det är heller inget konstigt att vi måste nå en kompromiss om en helhet om det ska bli någonting.

Jag tycker att allt det här är ganska odramatiskt. Det konstiga var möjligen att det för en del såg ut som att allt skulle glida på mycket enkelt och landa på ett informellt möte redan förra veckan. Så skedde alltså inte, så jag ser ingen dramatik i detta.

Däremot håller jag helt med om att det är viktigt att inte dra ut på tiden och viktigt att vi kan samla oss kring en kraftfull kommission som har ett bra samarbete med rådet och som får en bra helhet som alla eller i vart fall de flesta kan leva med så att vi kan komma vidare i viktigt arbete med Ukraina, med klimatet, med migration och med många andra saker. Sedan tycker vi säkert olika om själva innehållet.

För egen del – det är inte regeringens ståndpunkt än – kan jag säga att jag är väldigt mycket för att Ursula von der Leyen väljs om som kommissionsordförande därför att hon var bevisat sig kapabel att föra ett bra arbete. Men jag återkommer med förankring i den frågan.

Anf. 11 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! Under replikskiftet mellan statsministern och Socialdemokraternas Matilda Ernkrans menade statsministern att Socialdemokraterna inte riktigt ville berätta vem man själv föreslog.

Jag minns dock en socialdemokratisk statsminister som för ganska exakt fem år sedan – jag minns att jag stod i Almedalen – tog ganska många samråd med EU-nämnden i Almedalen om namn. Den statsministern, Stefan Löfven, sa: De här namnen diskuteras. De här namnen tänker jag som representant för Sverige stödja. Vad tycker ni? Sedan fick vi ha ett nytt möte för att det dök upp nya namn allteftersom. Men det var inte samma tystnad som det nu är från statsministern.

Jag konstaterar att det är skillnad på regering och regering.

Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag kan leva med att Vänsterpartiet föredrar en socialdemokratisk regering. Det kan jag leva med.

Tystnaden beror helt enkelt på att det inte fanns något att ta ställning till. De namn som diskuteras är väl kända. Rådet har ännu inte formaliserat nomineringen för att fatta beslut.

Det hade varit ganska meningslöst att be om ett mandat för att få lyssna på olika namn. Det här är en helhet, och om den helheten ska gå igenom måste man

kunna enas väldigt brett i Europeiska rådet mellan 27 olika länder.

När det börjar närma sig en slutsats och jag behöver ett mandat för att kunna säga ja eller nej till olika namn lovar jag att jag kommer att återkomma till nämnden. Det är min förhoppning att det kommer att ske någonstans mellan torsdag och natten till lördag.

Anf. 13 ANNA LASSES (C):

Fru talman! Vi skämtade lite innan vi gick in här: Nu blir det ungefär tio frågor om hur det går.

Det är egentligen det som är grunden i hela frågan, och jag förstår att statsministern inte har så mycket mer att rapportera än det som redan har sagts.

Jag vill naturligtvis börja med att slå fast de ingångsvärden som vi från Centerpartiet skickade med. Det handlar framför allt om klimatet, demokratin, rättsstatens principer och konkurrenskraften men också om det som statsministern själv lyfte fram, nämligen ett stabilt och handlingskraftigt ledarskap.

Det går som sagt rykten i medierna. Ett av de ryktena är att man hade två namn och att de skulle sitta i två och ett halvt år var på ordförandeskapet för Europeiska rådet.

Det är absolut så som det har sagts att formellt är det två och ett halvt plus två och ett halvt. Men jag undrar ändå hur statsministern och regeringen ser på just det här. I den tid som vi är i nu med det läge som är i Europa och de oroligheter som är, vore det inte bra att åtminstone ha en tanke om att det ska vara en person som har möjlighet att sitta i fem år även om man inte formaliserar det? Det är en fråga.

Sedan är frågan just hur det går.

Jag vill också passa på att önska EU-ministern och statsministern lycka till i de förhandlingar som sker nu med anledning av Ukrainas och Moldaviens ansökan om EU-medlemskap.

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen det sista. Det är otroligt viktigt och kritiskt just nu.

De politiska ingångsvärdena men även de personliga egenskaperna sökte jag verkligen ett mandat för i nämnden. Jag uppfattade också att vi är mycket brett eniga om detta. Vi kan såklart lägga lite olika tonvikt på olika politiska frågor; det hör till sakens natur. Men där uppfattar jag att vi har bred enighet, så där råder det inget tvivel.

Av de olika namn som också diskuteras men inte är ens i närheten av att formaliseras uppfattar jag att alla med råge uppfyller detta. Jag är inte alls bekymrad över det. Det handlar mer om att få ihop helheten.

Sedan kommer olika partigrupper och olika länder att vikta olika namn olika mycket. Så är det naturligtvis. Men tycker man att en hög representant är lysande kanske man kan acceptera att man har en och annan synpunkt på någon som nämnts som rådsordförande eller kommissionsordförande. Det är ganska naturligt. Ingen kommer att få exakt sin egen vilja igenom.

När det gäller mandatperioderna är det lite noga, tycker jag. Reglerna är mycket enkla. Man väljs som rådsordförande för två och ett halvt år.

De diskussioner som var i luften men som aldrig landade i konkreta beslutssituationer var om man skulle lova att inte använda två och ett halvt år utan lova fem år på en gång. Där fanns det olika uppfattningar; inget tvivel om det. Den partigrupp som jag tillhör tyckte att man skulle hålla sig till två och ett halvt år men alldeles uppenbart med möjlighet att välja om på två och ett halvt år till. Den socialdemokratiska gruppen ville gärna formalisera fem år på en gång. Där kan man tycka olika. Jag är ganska säker på att det kommer att bli en del av en slutlig överenskommelse om namn, olika positioner och tidslängd.

Fördragets formaliteter kommer dock alltid att gälla. Det gäller regelverket både i parlamentet och för Europeiska rådet.

Anf. 15 ANNA LASSES (C):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret!

Min kommentar måste då bli att det som sagt är två och halvt år rent formellt men att jag ändå vill skicka med och verkligen understryka tanken om stabilitet.

I övrigt har jag ingen kommentar.

Anf. 16 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Om det ligger något i det faktum att vi tidigare har valt att välja om rådsordföranden för att få långsiktighet är det ett tecken som man naturligtvis mycket väl kan använda. Detta förändrar inte formaliteterna, men jag tror att det är något som till slut kommer att vara en del i diskussionen om en överenskommelse – det är jag ganska övertygad om. Dit nådde vi dock inte i måndags; det var min poäng.

Anf. 17 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Tack till statsministern för återrapporten!

I samband med EU-valet framgick det tydligt att klimatet var en av de absolut viktigaste frågorna för alla de väljare som valde det parlament som kommer att jobba med frågorna under de kommande fem åren. Där kommer skogen att spela en nyckelroll, både för biologisk mångfald och för klimatfrågan.

EU har tagit många bra initiativ. Till min stora glädje har bland annat restaureringslagen röstats igenom, trots regeringens starka motstånd i frågan. EU har också tagit initiativ som handlar om att på sikt faktiskt fasa ut kalhyggen. Detta har väckt väldigt starka reaktioner från den svenska regeringen.

Strax före valet besökte Ursula von der Leyen Sverige för att träffa statsministern, vice statsministern och även skogsindustrins företrädare och prata om skog utifrån den svenska kalhyggesmodellen. I en artikel i Aftonbladet frågar en journalist om statsministern på något sätt villkorar stödet för Ursula von der Leyen med att hon ska lyfta fram fördelar för Sverige i skogsfrågan, varpå statsministern svarar att stödet inte är villkorat; Ursula von der Leyen bedöms på egna meriter.

Men vice statsministern bryter in och menar att det måste bli en ordförande som går i en skogsvänlig och Sverigevänlig riktning i dessa frågor.

Min fråga är: Är detta en fråga som är så pass viktig för statsministern och regeringen att man på något sätt har med den i beräkningarna och vill använda inriktningen för skogspolitiken framöver som villkor för vem man vill se som ordförande?

Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag får väl börja med att vara lite formell: Inget av detta var uppe på rådmötets middag, där det handlade om toppositionerna i EU-systemet – bara för att ha detta sagt. Sedan tar jag gärna en diskussion om både klimatfrågor och andra saker som var uppe i valrörelsen: kriget, kriminaliteten och många andra saker.

Jag pratar gärna om naturrestaureringslagen, som riskerar att hota svenskt skogsbruk. Vi hade en olycklig omröstning alldeles häromdagen, där vi stod på helt olika sidor. Den svenska regeringen tycker en sak, och Miljöpartiet tycker något helt annat. Vi menar att detta på allvar hotar vitala svenska ekonomiska intressen och naturvärden i det svenska skogsbruket. Men inte heller detta var alltså uppe för samtal under middagen, där det handlade om toppjobben.

När det gäller den sista frågan kan man väl säga att alla har förväntningar på de personer som man vill ska ha olika toppjobb; det ligger i sakens natur. Har man inga förväntningar finns det inga skäl att stödja en person.

Den svenska regeringen tänker inte i termer av villkor och sådana saker, utan det handlar om vilka personer vi tror kan göra ett gott arbete, vilka som i grund och botten har rätt kompass, vilka som kan samarbeta och vilka som har visat ett stabilt ledarskap. Detta tror jag är en mycket mer fruktbar grund än att säga att om en rådsordförande eller kommissionspresident inte intar exakt vår ståndpunkt i en viss fråga ska vi villkora och rösta nej. Sådant sysslar andra partier med, vet jag, men sådant sysslar inte den svenska regeringen med.

Anf. 19 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret! Då tänker jag ta statsministern på orden och lita på hans besked i stället för på vice statsministerns – gott så.

Sedan vill jag också säga att det kanske inte handlade om klimat eller naturrestaurering, men inget sker ju i ett vakuum när man tillsätter poster på det här sättet. Allt har en kontext, och jag tycker därför att frågan ändå var relevant.

I övrigt hoppas jag att detta kommer att bli en snabb process, som många har understrukt. Jag hoppas att det blir ett samarbete som söker sig mot mitten. Jag tror också att det kommer att bli avgörande för den klimat- och miljöomställning som måste genomföras.

Jag tycker också att regeringen ska vara så öppen som bara är möjligt gentemot EU-nämnden. Om man menar att man ska återkomma först när det finns ett ja

eller ett nej att ta ställning till och ge besked kring menar jag att det finns mer potential.

Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag vill först bara säga att jag tror att alla förstår att om man ska hitta ett samlat ledarskap för EU:s institutioner, som bygger på politisk förankring, nationell förankring bland 27 stats- och regeringschefer, geografi i Europa, könsbalans, rätt erfarenheter och samarbetsförmåga, är detta inte ett alldeles enkelt pussel att lägga. Det tror jag att de flesta förstår och kan ha respekt för. Jag har respekt för den saken.

Sedan tycker jag att de namn som hittills har diskuterats, som förstås är oförenliga som kombination eftersom det finns många fler namn än positioner, i allt väsentligt motsvarar kravspecifikationen.

Det är ingen idé att komma tillbaka till EU-nämnden och allmänt spekulera. När det finns olika saker att ta ställning till – det behöver inte vara tre färdiga namn, men förslag att säga ja eller nej till – kommer jag tillbaka till EU-nämnden.

Anf. 21 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Temat för dagen är som sagt: Hur går det? Det blir flera varianter på ungefär samma fråga.

Jag tror att de flesta förstår att det är svårt att komma överens om de här toppositionerna. Kanske var det som statsministern sa, att förväntningarna var något för höga inför ett informellt toppmöte i ett ganska tidigt skede. Men vi får väl hålla tummarna och i vissa fall arbeta hårt för att göra det möjligt att nå en överenskommelse under den här veckans möte. Detta var i någon mån också den formella meningen: att fatta beslut på veckans europeiska råd.

Nämnden har givit statsministern mandat att jobba utifrån vissa fastslagna kriterier, som jag känner mig väldigt trygg med att statsministern kommer att driva i den fortsatta processen. Om det var något som jag personligen skickade med vid samrådet senast var det betydelsen av att komma till en slutsats ganska snabbt eftersom Europa står inför otroligt avgörande och viktiga frågor, som vi vill börja arbeta med i stället för att ägna alltför lång tid åt personfrågor – även om de lägger en viktig grund, så att säga.

Statsministern har vid flera tillfällen i nämnden påpekat att det, trots meningsskiljaktigheter mellan medlemsstater, har funnits en god vilja att komma överens och samarbeta i viktiga frågor. Har jag uppfattat det rätt från statsministerns sida att han trots allt är optimistisk och tror att vi i slutet av denna vecka har en överenskommelse om de här nyckelpositionerna?

Anf. 22 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det är en bra och svår fråga. I grund och botten är jag optimistisk. Men det beror lite på att jag helt delar uppfattningen att det vore dåligt för EU sammantaget om vi inte skulle kunna nå en överenskommelse. Det tror jag i så fall antyder andra samarbetsproblem, så det vore dåligt.

Samtidigt vill jag absolut inte utlova någonting. Det hänger helt och hållet på att det är bättre förberett än det var i måndags och att man har kommit längre i egna diskussioner. Jag tror också att det bygger på att man kan se en helhet utan att alltför snävt värdera varje enskild del i detta.

Det här är inte alldeles enkelt. Det finns partipolitiska, nationella och geografiska intressen i allt detta, och dessutom betoning på olika sakfrågor.

Jag skulle säga att jag i grund och botten är optimistisk, men jag skulle absolut inte här våga säga att jag känner mig säker på att en lösning kommer att nås. Om en lösning inte nås nu kan vi alltså inte ens teoretiskt fatta beslut i parlamentet i juli, utan då skjuts detta till september.

Konstigare saker har hänt förr, så det skulle inte vara någon katastrof. Men jag tycker också att vi just nu är i ett läge där det vore väldigt mycket bättre att ha en tydlighet. Det handlar inte minst om att alla länder sedan ska nominera kommissionärer och vill veta vilken kommissionsordförande man i praktiken ska diskutera med för att se helheten.

Allt talar alltså för att det vore bättre, men jag vågar inte ge några garantier.

Anf. 23 JESSICA ROSENCRANTZ (M):
Fru talman! Jag har ingen följdfråga.

Anf. 24 YUSUF AYDIN (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för åiterrapporten! För att hålla mig till temat tittade jag i efterhand på det samråd som skedde inför mötet. Det handlade om resultatet av valet och om tillsättningen av de ledande befattningarna. Jag ska försöka ställa två frågor kopplade till dessa två ämnen.

Den första gäller valet. Vi gläds ju åt att EPP, den grupp vi båda tillhör i Kristdemokraterna och Moderaterna, ökade medan vissa andra partigrupper i mitten minskade. Även ytterkanterna ökade delvis. Min fråga är: Diskuterades resultatet, eller kom man fram till någon form av analys eller slutsatser kring valresultatet?

Vad gäller nomineringarna undrar jag: Hade statsministern med sig till samrådet några krav på kompetenser, erfarenhet, handlingskraft och även samarbetsförmåga som viktiga förutsättningar för att göra ett bra jobb, tillsammans med en del balanser? Där har ju Ursula von der Leyen varit en väldigt stabil ordförande för kommissionen. Hon har navigerat tryggt genom svåra utmaningar som till exempel coronapandemin, kriget i Ukraina och även andra svåra kriser. Hon har gjort det på ett väldigt bra sätt. Därför står vi också bakom att hon fortsätter. Men hur diskuterades det kring de övriga kravspekifikationer, eller vad man ska kalla det, som statsministern hade med sig?

Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):
Fru talman! Jag delar upp svaret i två delar.

För att vara konsekvent: Jag är inte här för att diskutera olika partigrupperns olika uppfattningar utan regeringens ståndpunkt när vi går in i nästa omgång.

Sedan är det alldeles uppenbart att olika partigrupper i parlamentet kommer att ha tonvikt på olika saker. Ytterst ska den nominerade kommissionsordföranden också överleva en omröstning i parlamentet. Men det vi sysslar med på rådet är att så långt det bara är möjligt ena 27 stats- och regeringschefer bakom ett samlat förslag. Det är otroligt viktigt att säga detta. Sedan ska vi ha all respekt för det som sker i partierna i parlamentet, men det är inte min uppgift här.

Formellt är det kvalificerad majoritet som gäller. Det krävs alltså inte fullständig enighet, som ofta i rådet. Men det är klart att de allra flesta vill se ett brett förankrat förslag som de allra flesta medlemsstater inte bara kan acceptera utan till och med stå bakom. Det är målet med det hela.

Apropå kravspekifikationen har vi sagt att de namn som oftast nämns – Ursula von der Leyen som kommissionsordförande, António Costa, Portugals tidigare premiärminister, som rådsordförande, och Kaja Kallas, Estlands nuvarande premiärminister, som hög representant – är tre personer som de flesta nog uppfattar med råge lever upp till kraven. Men även de namn som diskuterades som tänkbara alternativ lever upp till kraven. Det är alltså erfarna och rutinerade personer.

Om jag ska ge en glimt av något som jag tyckte svischade förbi några gånger i diskussionen kan jag säga att det var stats- och regeringschefernas starka efterfrågan på ett gott samarbetsklimat. Jag tänker inte gå in i detalj på vad det betyder, men att en rådsordförande och en kommissionsordförande kan ha ett gott samarbete, gärna med parlamentet också, betyder väldigt mycket.

Anf. 26 YUSUF AYDIN (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret, som jag tycker gav en bra vägledning! Tidigare nämndes också detta med att man inom en snar framtid skulle försöka komma överens. Vi befinner oss ändå en ganska orolig tid med svåra utmaningar, och det skulle vara en väldigt stor trygghet om man kunde få detta i hamn innan sommaren. Hur ser statsministern på de möjligheterna? Med detta vill jag också önska lycka till i de förhandlingar som kommer.

Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tar gärna emot lyckönskningen. Det är bra. Det kan man behöva ibland.

Det är ingen idé att gissa. Jag har pratat med ganska många under den här veckan. Jag uppfattar att alla är besjälade av att detta ska lösas den här gången. Sedan bygger det ju på att alla är besjälade med ett mått av flexibilitet. Att vara besjälad av precis den lösning man själv vill ha är ju ganska enkelt. Det är svårare att vara besjälad av en lösning som också går andra till mötes. Jag kan inte gissa om detta, ärligt talat.

Det har säkert också pågått en väldigt massa diskussioner inom de olika partigrupperna. Jag har viss inblick i den partigrupp som vi båda tillhör, men jag har ingen inblick alls i andra partigrupperns diskussioner. Det är alltså ingen idé att spekulera. På EU-

nämnden om några timmar kommer jag att redovisa vad jag tror. Sedan får vi avvakta till torsdag och fredag för att se om vi når ett resultat.

Anf. 28 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Jag tänkte inte uppehålla mig vid de topposter som ska tillsättas utan vid det skifte på ordförandeposten i ministerrådet som ska ske inom knappt en vecka. Då ska ju Ungern ta över ordförandeklubban.

Med sloganen "Make Europe Great Again" ska Viktor Orbáns ministrar leda arbetet i EU under de kommande sex månaderna. Det har nu gått 14 år sedan Viktor Orbán tillträdde som premiärminister i Ungern. Inför ögonen på hela Europa har han sedan dess genomfört reform efter reform för att bygga sin illiberala demokrati.

Rättsväsendets oberoende har inskränkts, hbtq-personers rättigheter har beskrivits, kvinnors rätt till fri abort har inskränkts och den pressfrihet som fanns i Ungern är i dag en chimär, då merparten av medierna står under regeringspartiets kontroll.

Valkretsarna har ritats om för att gynna regeringspartiet. I Freedom Houses senaste index är Ungern det enda land i EU som i dag klassas som "delvis fritt". Ungern placerar sig därmed i samma kategori som länder som Serbien, Marocko och Tunisien.

Det senaste halvåret har Viktor Orbán utmålat EU som ungrarnas fiende. Efter den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina har Ungern försökt att stoppa eller förhåla varje nytt stödpaket eller skarpare sanktioner mot Ryssland. De EU-bidrag till Ungern som hållits inne har använts som förhandlingskort för att få Ungern att till slut säga ja till olika EU-beslut.

Hur länge ska vi acceptera att Ungern tillåts agera på detta sätt? Det har pågått sex utfrågningar gällande Ungern, och ytterligare en diskussion hålls i dag.

Jag vill mot denna bakgrund fråga statsministern om det förs diskussioner i stats- och regeringschefskretsen om att samla stöd för att en gång för alla slå fast att Ungern allvarligt och ihållande åsidosätter EU:s grundläggande värden.

Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Inte heller den här frågan var uppe till diskussion på det informella toppmötet, som handlade om EU:s jobb. Frågan var inte uppe alls, ska jag säga – inte för att det inte är en viktig fråga utan för att mötet handlade om andra saker. Därför är det lite poänglöst att ta upp den just i det här sammanhanget.

Däremot är det välkänt att det bland EU:s stats- och regeringschefer finns en mycket bred kritik mot Ungerns syn på Ukraina och Ungerns ovilja att vara med och fatta gemensamma viktiga beslut. Vi minns alla detta från beslut om sanktioner och ekonomiska stödpaket och medlemskapsförhandlingar. Kritiken är mycket välkänd, och den är helt oförminskad.

Det är också välkänt att det finns mycket starka invändningar mot Ungerns sätt att sköta rättsstatens principer. Det finns ju också juridiska procedurer mot

Ungern. Allt detta sker enligt fördraget, och man kan liksom inte uppfinna andra metoder längs vägen.

Sedan är det klart att det finns en oro för vad detta betyder under ett halvår med Ungern som ordförandeland. Men även där följer vi fördragets bokstav, helt enkelt. Synpunkterna är alltså oförminskade, men det var inte dem vi pratade om just den här gången.

Anf. 30 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Tack för svaret, statsministern! Även om frågan inte var uppe är den otroligt viktig, eftersom de kommande sex månaderna kommer att vara formativa för Europas, Ukrainas men också Sveriges framtid.

Jag vill ändå understryka hur tacksam jag är över det tydliga och oförtröttliga engagemang som finns både här hemma och i EU för det fortsatta stödet till Ukraina – det militära, ekonomiska, politiska och humanitära stödet. Jag är helt övertygad om att denna linje kommer att vara lika stadigt förankrad under de sex kommande månaderna. Men man blir självklart orolig när det är ett land som Ungern, som sedan kriget inleddes gång på gång försökt förhåla både stöd till Ukraina och sanktioner riktade mot Ryssland.

Med detta vill jag önska statsministern lycka till i de kommande förhandlingarna. Jag är övertygad om att statsministern kommer att nå goda framgångar.

Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag säger: Stort tack för det! Man ska ändå minnas att Europeiska rådet trots ungerskt motstånd har lyckats samla sig till helt avgörande beslut. Det ska man minnas. Resultatet tycker jag hittills ändå är en otroligt stark sammanhållning för Ukraina mot Ryssland.

När det gäller det roterande ordförandeskapet i de olika rådskonstellationerna finns det en mycket stark förväntan bland andra EU-länder – det finns ett slitet begrepp: honest broker – om att man använder sitt ordförandeskap för att lotsa fram enighet så brett som möjligt. Den förväntan är lika stark nu som tidigare, ska jag säga.

Allra sist: Det är alltid många viktiga frågor. Men som man brukar säga på EU-nämnden kan alla viktiga frågor inte diskuteras på varje möte. Så enkelt är det.

Åtterrapporeringen var härmed avslutad.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Tredje vice talmannen anmälde att *Niels Paarup-Petersen* (C) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 24 juni, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Emelie Nyman* (C).

§ 3 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att *Åsa Hartzell* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för David Josefsson (M) under tiden för hans ledighet den 10 september–20 december.

§ 4 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Beatrice Timgren* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 16 juli.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Adnan Di-brani* (S) av sagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 16 juli.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Sofie Eriksson* (S) av sagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 16 juli.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Roza Güclü Hedin* (S) av sagt sig uppdraget som ersättare i riksdagen,

att *Hans Unander* (S) av sagt sig uppdraget som ersättare i riksdagen,

att *Peder Björk* (S) av sagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet,

att *Kalle Olsson* (S) av sagt sig uppdraget som ledamot i socialförsäkringsutskottet,

att *Eva Lindh* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet från och med den 16 juli,

att *Jessica Rodén* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet,

att *Mats Wiking* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden,

att *Joakim Sandell* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE),

att *Denis Begic* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och

att *Yasmine Bladelius* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 5 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade

att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Eva Lindh* som ledamot i finansutskottet, *Kalle Olsson* som ledamot i skatteutskottet, *Jessica Rodén* som ledamot i socialförsäkringsutskottet, *Rose-Marie Carlsson* som suppleant i EU-nämnden, *Peder Björk* och *Louise Thunström* som suppleanter i den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och *Sofia Amløh* och *Denis Begic* som suppleanter i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling samt

att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Åsa Hartzell* som suppleant i civilutskottet under *David Josefsson*'s ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i skatteutskottet
Kalle Olsson (S)

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Jessica Rodén (S)

suppleant i EU-nämnden
Rose-Marie Carlsson (S)

suppleanter i den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Peder Björk (S)
Louise Thunström (S)

suppleant i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling
Sofia Amløh (S)

Tredje vice talmannen förklarade valda från och med den 16 juli till

ledamot i finansutskottet
Eva Lindh (S)

suppleant i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling
Denis Begic (S)

Tredje vice talmannen förklarade vald under tiden den 10 september–20 december till

suppleant i civilutskottet
Åsa Hartzell (M)

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2023/24:29 för torsdagen den 13 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från socialförsäkringsutskottet.

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2023/24:2915 till civilutskottet

2023/24:2913 till trafikutskottet

2023/24:2911, 2912, 2914 och 2916 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 8 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 24 juni

2023/24:820 Effektiva åtgärder för förbättrad matchning på arbetsmarknaden

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

§ 9 Kammaren åtskildes kl. 10.55.

Sammanträdet leddes

av tjänstgörande ålderspresidenten Matilda Erngrans från dess början till ajourneringen kl. 10.02 och av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

Ajournering	1
Återupptaget sammanträde	1
Ajournering	1
Återupptaget sammanträde	1
§ 1 Återrapportering från informellt möte mellan Europeiska rådets medlemmar den 17 juni.....	1
Anf. 1 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 2 MATILDA ERNKRANS (S).....	1
Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	2
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S).....	2
Anf. 5 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	2
Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD)	2
Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	2
Anf. 8 LUDVIG ASPLING (SD)	3
Anf. 9 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	3
Anf. 10 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	3
Anf. 11 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	3
Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	3
Anf. 13 ANNA LASSES (C)	4
Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	4
Anf. 15 ANNA LASSES (C)	4
Anf. 16 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	4
Anf. 17 REBECKA LE MOINE (MP)	4
Anf. 18 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	5
Anf. 19 REBECKA LE MOINE (MP)	5
Anf. 20 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	5
Anf. 21 JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	5
Anf. 22 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	5
Anf. 23 JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	6
Anf. 24 YUSUF AYDIN (KD).....	6
Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 26 YUSUF AYDIN (KD).....	6
Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 28 GULAN AVCI (L)	7
Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	7
Anf. 30 GULAN AVCI (L)	7
Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	7
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	7
§ 3 Anmälan om ersättare	7
§ 4 Avsägelse	8
§ 5 Anmälan om kompletteringsval.....	8
§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning	8
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott.....	9
§ 8 Anmälan om interpellation.....	9
§ 9 Kammaren åtskildes kl. 10.55.....	9